
OBSAH

Uvedení do tématu	9
Část první – Zahájení školní docházky v rámci pojetí primární školy	
1. Zahájení školní docházky	14
1.1 Zahájení školní docházky jako zlomová událost	14
1.2 Zahájení školní docházky jako vstup do nové životní etapy	15
1.3 Zahájení školní docházky jako součást socializace osobnosti	17
1.4 Počátek školní docházky z hlediska pěti změn	19
1.5 Učitel žáků na počátku školní docházky	21
1.6 Spolupráce učitele s rodiči na počátku školní docházky	23
1.7 Pohled rodičů na zahájení školní docházky dítěte	24
1.8 Očekávání dětí zahajujících školní docházku	27
2. K pojetí primární školy	31
2.1 Inspirativní zdroje	31
2.1.1 <i>Humanistická psychologie a pedagogika</i>	31
2.1.2 <i>Kognitivismus</i>	33
2.1.3 <i>Konstruktivismus</i>	34
2.1.4 <i>Ekologická/kontextová orientace</i>	35
2.1.5 <i>Pozitivní psychologie</i>	35
2.2 Primární škola v pohledu vybraných dokumentů	36
2.2.1 <i>Národní program rozvoje vzdělávání v České republice</i> <i>(tzv. Bílá kniha)</i>	37
2.2.2 <i>Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání</i>	40
2.3 Projekt Návrh pojetí obecné školy	43
3. Rozvíjející pojetí výuky – čtyři základní dimenze výchovy a vzdělávání jako východisko dalšího postupu	46

Část druhá – Učit se poznávat

1. Poznávání ve výuce – ve vyučování a učení	50
1.1 Konstruktivistické pojetí poznávacího procesu	53
2. Motivace k poznávání	55
2.1 Teoretická východiska pojetí motivace	55
2.2 Zdroje poznávací /učební motivace	57
2.2.1 <i>Potřeby nižší a vyšší</i>	57
2.2.2 <i>Výkonové potřeby</i>	58
2.2.3 <i>Cíle performační a učební</i>	58
2.2.4 <i>Atribuce/autoatribuce</i>	59
2.2.5 <i>Důvěra ve vlastní schopnosti</i>	59
2.2.6 <i>Úkoly a míra jednoznačnosti řešení</i>	60
2.2.7 <i>Uspořádání vztahů mezi dětmi ve třídě</i>	60
2.2.8 <i>Učitelovo očekávání</i>	61
3. Specifika motivace v první třídě základní školy	62
3.1 Výchozí reflexe	62
3.2 K problematice základních potřeb dětí v první třídě	63
3.2.1 <i>Potřeba bezpečí</i>	64
3.2.2 <i>Potřeby sociální</i>	65
3.2.3 <i>Potřeby výkonové</i>	66
3.2.4 <i>Potřeby poznávací</i>	67
4. Specifikovaná témata práce učitele s motivací žáků v první třídě .	69
4.1 Vliv učitelova očekávání na výkon žáka	69
4.2 Motivace krátkodobá versus dlouhodobá	70
4.3 Motivace ke škole versus motivace k učení	71

Část třetí – Učit se jednat

1. Od pojmů reagování a chování k pojmu jednání	75
2. Utváření jednání v socializaci	77
2.1 K pojmu socializace	77
2.2 K mechanismům socializace	78
2.3 Individualizační autonomizování	81

3. Učit se jednat na počátku školní docházky – inspirace autentickými situacemi	83
4. Jednání v situacích hodnocení	86
4.1 Hodnocení	86
4.1.1 <i>K funkcím hodnocení</i>	87
4.1.2 <i>Individuální, sociálně vztahová a kriteriální norma hodnocení</i>	89
4.2 Sebehodnocení a sebereflexe žáků	91
4.3 K některým specifickým situacím hodnocení na počátku školní docházky	92
5. Autoregulované učení	97
5.1 Orientační výzkumná sonda: podpora vnitřní motivace a autoregulace u žáků první třídy	100

Část čtvrtá – Učit se žít spolu

1. Sounáležitost	108
1.1 Sounáležitost jako životní hodnota	108
1.2 Sounáležitost v kontextu sociálních potřeb jedince	110
1.2.1 <i>Potřeba afiliace versus obava z odmítnutí</i>	110
1.2.2 <i>Potřeba vlivu</i>	113
1.2.3 <i>Potřeba vzorů a identifikace</i>	115
1.3 Sounáležitost v kontextu socializace	116
1.3.1 <i>Primární socializace – významné události v raném věku dítěte</i>	116
1.3.2 <i>Škola – místo sekundární socializace</i>	118
2. Učitel jako vzor i garant pravidel sounáležitosti	121
3. Rodiče dětí zahajující školní docházku	123
4. Některé psychologické interpersonální inspirace	125

Část pátá – Učit se být

1. Učit se být jako rozvoj osobnosti	133
1.1 Sebepojetí	134
1.1.1 <i>Učitel a sebepojetí žáků na počátku školní docházky</i>	137
1.2 Odolnost	141
1.2.1 <i>Vulnerabilita</i>	142
1.2.2 <i>Resilience</i>	143
1.2.3 <i>Kauzální atribuce jako činitele posilující respektive oslabující resilienci</i>	144
1.2.4 <i>K emočním aspektům odolnosti</i>	146
1.3 Osobnost jako přesah	148
2. Vybraná témata bytí	149
3. Globální výchova	152
Závěry	155
<i>Výchozí pozice</i>	155
<i>Pojetí rozvíjející výuky</i>	155
<i>Učit se poznávat</i>	156
<i>Učit se jednat</i>	157
<i>Učit se žít spolu</i>	158
<i>Učit se být</i>	159
<i>Učitel – vůdčí aktér rozvíjející výuky</i>	161
<i>Zahájení školní docházky – zlomová událost v životě dítěte</i>	163
Literatura	165